

EELHINNANG

Kavandatava tegevuse keskkonnamõju olulisuse eelhindang on antud lähtudes keskkonnaministri 16.08.2017 määrusest nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded“:

1. Kavandatav tegevus

Kavandatavaks tegevuseks on Hara sadama (edaspidi ka *sadam*) rekonstrueerimine. Sadamasse on plaanis on rajada ca 50 sildumiskohta erineva süvisega aluste vastuvõtmiseks. Tööde käigus renoveeritakse olemasolev kai ja ehitatakse ujukai. Samuti on plaanis ehitada sadamahoone vanale sadamakaile. Tänapäevased nõuded sadamale näevad ette elektri kasutamise võimaluse, pesemisvõimalused, WC, jäätmete käitlemise, reostustõrjevahendite olemasolu.

Sadama rekonstrueerimise käigus toimuv vee erikasutus hõlmab kai rekonstrueerimist, olemasoleva lainemurdja laiendamist ja slipi ehitamist, mille käigus uputatakse veekogusse tahkeid aineid (betoondetailid, killustik ja liiv) mahus kuni 5150 m³ ning sadama akvatooriumi ja faarvaatri süvendamist mahus kuni 6000 m³. Sadama akvatoorium vajab remontsüvendamist, kuna läbi mitme aastakümne on see setetega täitunud ning vee sügavus ei taga väikelaevadele ohutust. Sadamas toimuvad käesoleval ajal ka laste purjetamistreeningud ning treeningute ohutuse tagamiseks on samuti oluline kaldaala korrastamine. Soov on saada akvatooriumi garanteeritud sügavuseks 2,5 m. Süvendustöid ja rekonstrueerimistöid tehakse ekskavaatoriga.

Vee erikasutuse piirkonna koordinaadid on:

59°35'19.05", 25°36'44.62"
59°35'19.04", 25°36'44.97"
59°35'18.26", 25°36'44.76"
59°35'17.29", 25°36'45.62"
59°35'16.56", 25°36'45.45"
59°35'15.69", 25°36'45.73"
59°35'15.35", 25°36'45.5"
59°35'15.36", 25°36'44.98"
59°35'16.62", 25°36'44.83"
59°35'18.27", 25°36'44.34"
59°35'19.03", 25°36'44.42"

Süvendatud pinnas paigutatakse maismaale või ranna äärde madalamasse vette koordinaatidel:

59°35'19.03", 25°36'44.42"
59°35'18.27", 25°36'44.23"
59°35'16.98", 25°36'44.5"
59°35'15.50", 25°36'44.56"

Keskkonnaametile teadaolevalt ei ole tegevus vastuolus teiste asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega. Hara sadama vahetus läheduses ja võimalikus mõju piirkonnas (1000-2000 m raadiuses) ei asu teisi sadamaid ega toimu muud olulist majandustegevust. Lähim sadam Loksa asub sadamast ca 5000 – 6000 m kaugusel ning sinna rekonstrueerimistest tingitud

mõju ei ulatu. Samuti ei ole ette näha keskkonnamõjude kumuleerumist juhul kui vee erikasutusega seotud töid peaks tehtama mõlemas sadamas korraga.

Hara sadama läheduses asuvad üksikud elumajad, kuid rekonstrueerimistööd ei sega oluliselt lähipiirkonna elanikke. Sadamasse viib eraldi asfaltkattega tee, mida keegi teine ei kasuta. Sadamas on olemas ka eraldi parkla. Külla sõitmiseks on olemas eraldi sissesõidutee.

Vee erikasutuse käigus toimuvad tööd ei põhjusta olulisi muutusi õhukvaliteedi osas antud piirkonnas. Vähene mõju ümbritsevale keskkonnale võib avalduda eelkõige seoses sadama rekonstrueerimisel kasutatava tehnikaga, kuid seda mõju ei saa pidada oluliseks.

Sadama rekonstrueerimise käigus tekivad jäätmed süvendamisel ja rajatiste rekonstrueerimisel (ehitusmaterjalid, nende pakendid, teisaldatav pinnas). Vee erikasutusega seotud tööde käigus tekkivaid jäätmeid käideldakse jäätmeseaduses sätestatud korras. Kuna tegemist on endise NL sõjaväesadamaga võib sadamaakvatooriumi põhjas leiduda erinevat laadi prügi ja risu nagu terastrossid, pudelid, anumad, akud, saapad, tundmatu otstarbega mehhanismide detailid jne, mis tähendab, et enne süvendatud pinnase paigutamist maismaale või rannaäärsele alale vette tuleb pinnasest eemaldada kõik mitte mineraalne ja orgaaniline materjal ehk jäätmed (prügi ja risu). Kavandatav tegevus ei oma jäätmetekkest tulenevat olulist negatiivset mõju keskkonnale kui järgitakse vee erikasutusloas ja jäätmeseaduses kehtestatud nõudeid. Praeguseks hetkeks on sadam ka varem akvatooriumis asetsenud vrakkidest puhastatud.

Ehitustegevuse käigus tekib müra seoses ehitusmaterjalide vedamisega ja erinevate mehhanismide (ekskavaator, veoautod) tööga. Sadama rekonstrueerimiseks kasutatav transport liigub mööda eraldi olevat sadamasse viivat teed, mistõttu ei ole ette näha sadama rekonstrueerimisest tingitud olulist mõju piirkonna elanikele

Vee erikasutuse käigus ei teki vibratsiooni, mis põhjustaks olulisi muutusi antud piirkonnas. Valguse, soojust ja kiirguse reostust vee erikasutusega ümbruskonnale ei kaasne. Lõhnareostus on lühiajaline ning ehitustööde aegne ja valdavalt seotud ehitustööde käigus kasutatavate masinate diiselmootoritega.

Keskkonnaametile teadaolevalt ei ole tegevus vastuolus teiste asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega. Hara sadama vahetus läheduses ja võimalikus mõju piirkonnas (1000-2000 m raadiuses) ei asu teisi sadamaid ega toimu muud olulist majandustegevust. Lähim sadam Loksa asub sadamast ca 5000 – 6000 m kaugusel ning sinna rekonstrueerimistest tingitud mõju ei ulatu. Samuti ei ole ette näha keskkonnamõjude kumuleerumist juhul kui vee erikasutusega seotud töid peaks tehtama mõlemas sadamas korraga.

Sadama rekonstrueerimise käigus toimuv ehitustegevus on üks avariide ja tööõnnetuste rohkeim tegevusvaldkond. Avariid võivad esineda kõikjal, eriti töötamisel erinevate seadmete ja mehhanismidega, kuid ka kemikaalide ja kütuste käitlemisel. Transpordi puhul pole välistatud õnnetusohu liikluses. Samas ei tohiks kõigi nõuete täitmisel tavapäraselt eelpool kirjeldatud tegevusi juhtuda ning tegemist on vaid hädaolukordadega.

Antud juhul on võimalikud keskkonnariskid seotud peamiselt teoreetiliselt võimalikes mitmesugustes avariides süvendustehnikaga. Avariide vältimiseks tuleb pidevalt ja korrektselt täita kõiki antud töödega seotud eeskirju ja ohutusnõudeid. Seejuures on eriti tähtis süvendaja meeskonna väljaõpe ja pidev treenitus käitumiseks avariijuhtumite korral. Avarii olukorra, näiteks õlireostus, tekkimise juhuks on sadamal olemas vajalikud tõrjevahendid.

2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

Sadam asub Hara lahes Hara külas Kuusalu vallas Hara sadama kinnistul (katastritunnusega

42301:001:0292). Hara laht, vananenud nimega Papilaht on Eesti põhjarannikul Juminda ja Pärispea poolsaare vahel asuv laht, mille pikkus ja suurim laius on 11 km ja sügavus lahe suus 80 m. Lahe edelarannikul on Hara saar (0,11 km², kõrgus 13 m; päevamärk, kõrgus 24 m), kagurannikul Valgejõe suudmes Loksa linn. Lahe ääres on Loksa sadam ja mitu väikesadamat.

Merepõhi on sadama ümbruses savine ning kalda lähedal leidub ka suuremaid kive. Sadama akvatooriumis on vee läbipaistvus seisva vee tõttu märkimisväärselt kehvem, kui teiselpool kaid avamerel.

Sadam on seisnud tühjana, kasutamata ning on lagunenenud. Sadamast on säilinud osad ehitised ja osaliselt sadamakai. Peale sadama rekonstrueerimist saavad sadamat hakata kasutama nii rannakalurid kui ka väikelaevad külalissadamana. Sadam on registreeritud sadamaregistris, kuid ei osuta tasulisi teenuseid. Akvatoorium on väga hästi kaitstud tuulte eest ja väga sobilik asukoht väikesadamale.

Sadama lähiumbruses ei asu teisi tegutsevaid sadamaid ning puudub tootmis- ja äritegevus. Küll on lähipiirkonnas RMK matkarajad ja looduskaunid kohad, mis on Kuusalu valla turismiobjektideks. Kuusalu valla visiooniks on arendada väikesadamaid, sest väikesadamate ehitamine ja arendamine aitab tutvustada turismiobjekte ja arendada turismi.

Tegevuse piirkond hõlmab mereala ning osaliselt tootmismaa ja transpordimaa sihtotstarbega Hara sadama kinnistut (katastritunnus 42301:001:0292). Tegemist on Lahemaa rahvusparki Lahemaa ja mere piiranguvööndiga, Lahemaa piiranguvööndi osa on ühtlasi Läänemere ranna ehituskeeluvöönd. Lahemaa rahvusparkis kehtib looduskaitseaduses (edaspidi *LKS*) ja Vabariigi Valitsuse 19.02.2015 määruses nr 18 „Lahemaa rahvusparki kaitse-eeskiri“ (edaspidi *kaitse-eeskiri*) sätestatud kaitsekord. Kaitse-eeskirja § 23 lg 2 p 5 kohaselt on mere piiranguvööndis kaitseala valitseja nõusolekul lubatud sadamarajatise, lautri, paadisilla ja veeliiklusrajatise püstitamine.

Kaitse-eeskirja § 18 lg 2 kohaselt on Lahemaa piiranguvööndi kaitse-eesmärk pärandkultuurimaastiku, sealhulgas pärandmaastiku, asustusstruktuuri, taluarhitektuuri, miljööväärtuste, ajaloolis-kultuurilise väärtusega hoonete ning loodusdirektiivi elupaigatüüpide, kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse. Kaitse-eeskirja § 18 lg 4 kohaselt on mere piiranguvööndi kaitse-eesmärk mere ökosüsteemi, loodusdirektiivi elupaigatüüpide, kaitsealuste liikide ja nende elupaikade ning lindude pesitsemis- ja koondumispaikade kaitse.

LKS § 14 lg 2 ja 3 alusel ei kooskõlasta kaitseala valitseja nõusolekut vajavat tegevust, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit või seab kooskõlastamisel kirjalikult tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist ega kaitseala seisundit.

Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korralduse nr 615 lisa 1 kohaselt kuulub Lahemaa rahvuspark Lahemaa linnu- ja loodusala Natura 2000 võrgustikku.

Sadama väljaarendamiseks planeeritud ala sh rannikupiirkond ja mereala on endine sadama piirkond ja olnud sadama tegevusest mõjutatud. Sadamas puuduvad looduskooslused ning looduslikule rannikule ja merepõhjale iseloomulik taimestik ning loomastik.

Eesti Looduse Infosüsteemi (EELIS) andmetel on sadama akvatooriumis registreeritud III kaitsekategooria liikide ristpardi (*Tadorna tadorna*) leiukoht (KLO9108507) ja jõgitiiru (*Sterna hirundo*) leiukoht (KLO9108506). Lähimad rannikuelupaigad (elupaigatüüp 1220 püsitaimestuga kivirannad, 1640 püsitaimestuga liivarannad) paiknevad Hara lahe lõunakaldal. Mereelupaigad elupaigatüüp 1140 liivased ja mudased pagurannad ning 1110 veealused

liivamadalad asuvad Hara lahe lõunaosas, sadamast ligikaudu 1,5 km kaugusel.

Otsene mõju ümbruskonna inimestele võib avalduda valdavalt ehitustegevuse ajal, seda suurenenud transpordikoormuse ja õnnetusohu näol. Samas ei suurene liikluskoormus teedel olulises mahus ning sadamat teenindav transport liigub mööda eraldiseisvat teed sadamasse. Ehitusjärgselt omab planeeritav tegevus pigem positiivset mõju, kuna väikesadama rajamine võimaldab külakogukonnal rannarahva traditsioonilise eluviisi jätkamist.

3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele

Sadama rekonstrueerimisel on potentsiaalseks mõjufaktoriks akvatooriumi süvendamine mahus kuni 6000 m³ ning tahkete ainete vette uputamine mahus kuni 5150 m³. Teadaolevalt on süvendatava pinnase näol tegemist suures osas pehme muda, savi ja kruusaga. Sadama süvendustööd on planeeritud suhteliselt hästi kaitstud peaaegu kinnises akvatooriumis, mistõttu süvendustöödega tekkiva heljumi mõju jääb suuresti sadama piirkonda. Heljumi settimiskiirus vaiksete ilmadega oleneb peaaesjalikult süvendatavate setete lõimimisest. Suurema fraktsiooniga osakesed settivad kiiremini, väiksemad aeglasemini. Oluline on tööde teostamine sobivate tuuleoludega, mis puhuvad lääne- või põhjakaartest. Lisaks tuleks arvestada tuule kiirusega ning peatada vee erikasutusega seotud tööd tuule keskmisel kiirusel üle 10 m/s. Süvendamise mõjud sobivate ilmaolude (õige tuulesuund, vaikne ilm) korral piirduvad Hara sadama vahetu lähiümbrusega ega ole olulised.

Süvendamisega seoses kaasneb tavaliselt otsene põhjataimestiku füüsiline hävitamine, juhul kui süvendataval alal on põhjataimestik. Tegemist on ajaloolise sadamaga ning sügava merealaga, mistõttu ei ole piirkond sobiv rikkalikuks põhjataimestiku arenguks. Süvendataval alal meres olulisi taimestikku elupaiku pole inventeeritud. Seetõttu ei ole vee erikasutusega seotud tööde puhul ette näha olulist mõju põhjataimestikule.

Sadama akvatooriumis ja süvendataval alal põhjaloomastiku otsesed mõõtmisandmed puuduvad, kuid üldiselt on piirkonna põhjaloomastik liigivaene. Arvestades asjaolu, et kavandatud süvendustööde maht on suhteliselt väike, siis võib eeldada, et sellest lähtuv negatiivne mõju põhjaloomastikule (arvukuse ja liigilise mitmekesisuse vähenemine) on minimaalne ning avaldub peamiselt süvendustööde käigus vette sattunud heljumi kaudu, mis settides võib põhjustada teatud liikide häirimist.

Süvendatud pinnase käitlemisega ei kaasne mõju veekeskkonnale, kuna pinnas on kavandatud paigutada maismaale või vahetult akvatooriumi piirkonda madalale rannaalale. Tegemist on pinnasega, mis ei sea selle paigaldamisele erinõudeid, kuid enne pinnase ümberpaigutamist tuleb siiski veenduda, et see oleks puhastatud muust prügist. Veekogusse ja maismaale tohib paigutada vaid mineraalset ja orgaanilist materjali.

Hara lahe näol on tegemist sügavalt rannikusse lõigatud lahega, mis on mõlemalt poolt ümbritsetud poolsaartega. Kirjeldatud olukorras ei saa piirkonnas kujuneda märkimisväärset lainetust, mis omakorda mõjutaks randade arengut. Aktiivseid rannaprotsesse iseloomustavad ning pinnavorme kujundavad rannalähedased setete liikumised sadama piirkonnas puuduvad. Tegemist on mastaapse ehitisega ning ajaloolise sadama piirkonnaga, kus looduslik rand on inimtegevusest juba ammu mõjutatud. Eeltoodule tuginedes võib väita, et sadama süvendamine ja sadamarajatiste rekonstrueerimine ei avalda olulist mõju rannalähedasel alal hüdrodünaamilisele režiimile, mis omakorda võiks põhjustada ümberkaudsete randade olulisi muutusi. Vee erikasutusega seotud tööd on kokkuvõttes lokaalsed, mistõttu puudub vajadus vee erikasutuse aegse ja järgse seire teostamiseks.

Keskkonnaamet on seisukohal, et kavandatav tegevus ei ole vastuolus Lahemaa rahvuspargi kaitse-eesmärkidega. 14.12.2017 kirjaga nr 7-9/17/7221-2 andis Keskkonnaamet nõusoleku

projekteerimistingimuste väljastamiseks Mere piiranguvööndis kail paiknenud sadamahoone rekonstrueerimiseks. Ehitiste rajamiseks Lahemaa piiranguvööndis on kaitse-eeskirja § 23 lg 1 p 2 ja lg 5 p 2 alusel vajalik koostada detailplaneering. Häiringud lindudele on ajutise iseloomuga ning ebaolulised.

Vee erikasutusega seotud tööd on sobivate ilmastikutingimuste korral teostatavad lühikese ajaperioodi jooksul (ca 2-4 kuud), mistõttu on vee erikasutuse mõju kokkuvõttes lokaalne ning lühiajaline. Lähikäikbruskonnas võimalikku koosmõju avaldavaid planeeringuid teadaolevalt ei ole. Seega ei ole oodata kavandatava tegevusega seonduvat mõjude kumuleerumist ega koosmõjude esinemist, mis tooks kaasa negatiivse keskkonnamõju piirkonna keskkonnataluvust ületaval määral.

4. Eelhinnangu järeldus

Keskkonnaameti hinnangul puudub kavandataval tegevusel oluline keskkonnamõju, kuna:

- kavandatav tegevus ei mõjuta kaitsealasid, kaitstavate liikide elupaikasid ega Natura 2000 võrgustiku ala;
- eelhindamise tulemusena selgus, et taotletava tegevuse tulemusel ei teki olulist mõju veekeskkonnale sh merepõhja elustikule, kalastikule ja linnustikule;
- eelhindamise tulemusena selgus, et taotletav tegevus ei ületata piirmäärasid müra, õhusaastatuse ja vibratsiooni osas;
- eelhindamise tulemusena selgus olulise kumulatiivse mõju puudumine;
- seega puudub kavandataval tegevusel eeldatavalt oluline keskkonnamõju.